

од практиката за практиката

*Лилјана КАТИЌ
Јагода ЃОРЃЕВИЌ*

**РАН ТРЕТМАН НА ЕДЕН ЕКСПЕРИМЕНТАЛЕН СЛУЧАЈ
НА ДЕТЕ СО ОШТЕТЕН СЛУХ**

Цел на работата беше формирање на орален говор до максимум без употреба на гест и мимика.

Користење на сите можни средства, начини и форми детето да добие фонд на зборови и само да ги вади од својот "мемориски депозит".

Детето е дојдено во Заводот заради тоа што сите предучилишни установи ја одбиле мајката поради нервозното однесување на девојчето. Им било предложено да прима седативи па така "смирено" да се работи со него.

За нас како практичари со долгогодишно искуство беше инересно да ја спречиме употребата на седативи кај мало дете.

Со дозвола на нашиот долгогодишен директор и хуманист Петар Гаштаровски-дипломиран дефектолог, случајот ни беше доделен со тоа што да работиме водени од нашето досегашно искуство.

За таа цел пред да се пристапи кон рехабилитација на говорот и слушањето беа извршени:

- Аудиолошки мерења на левото и десното;
- Анализа по аудиограмот.

Од аудиограмот се гледаше дека девојчето е со тешко оштетување на слухот и тоа нулта група или евентуално прва група и тоа оштетување настанато во прелингвалниот период. Детето со овие остатоци на слух не е во состојба да перципира ниту еден глас од азбуката, ниту пак да осети какво и да било тонско ниво.

Собрани се сите анамнестички податоци од родителот пред породувањето и до моментот до кога е детето донесено во Заводот. Анамнезата зборуваше дека детето е едно на родителите, долго лечено од бубрезите, дека причината за оштетувањето на слухот е токсикоza со антибиотици, говорот воопшто не се формирал. Со цел да го потврдиме аудиограмот извршивме тестирање на детето и го измеривме фонематскиот квантум. Се покажа дека детето соодветно на нашите очекувања во групата на гласови изговара само четири вокали: А, О, У и Е и два назали, односно 20% од гласовите во азбуката. Гласовите не беа постојани туку случајно формирани, нејасни и неконтролирани без никакво значење. Психолошкиот наод не ни даде голема волја затоа што детето располагаше со просечни способности.

Оториноларингологот потврди дека состојбата на говорните органи е во ред, дека не постојат органски пречки за формирање на говор и дека во органите за слух моментално нема патолошки процеси и дека детето е во фаза кога треба да се рехабилитира.

Откако беа собрани сите податоци од тимските соработници се пристапи кон едукација на родителот. Јасно беше дека се нарушени емоционалните односи во фамилијата и дека е потребно внимателно набљудување и опсервирање на детето. За таа цел мајката е активно вклучена во рехабилитациониот третман на детето.

Дадени се упатства:

- Што сè може детето до својата седма година во говорот и општата моторика кај дете што слуша и дете што е слушно оштетено;
- Посочени се грешките кои родителот ги прави во врска со проблемот на слушањето и говорот;
- Посочено е каков треба да биде ставот на родителот кон детето и средината во која живеат;
- Вклучен е родителот во третманот со образложение за секоја постапка на аудиорехабилитаторот;
- Дадени се упатства како и колку треба да работи родителот дома со детето;
- Објаснето е како ќе се формира говорот во фазите на рехабилитацијата;
- Како треба да се постапи со слушниот апарат; за таа цел е спроведена посебна методска постапка за носење и адаптација на слушниот апарат;
- Како ќе тече говорот откако ќе заврши третманот. Со цел да се формира правилна личност, т.е. да се сфатат каузалните односи во природата и општеството е работено на правилниот однос на детето, неговите обврски во фамилијата и средината во која живее;
- Акцентирана е улогата на мајката во процесот на учењето. Разгледувајќи ги податоците што ги собрав ме пред да почнеме да работиме со детето, внимателно ги разработивме методите и формите на работа што ќе ги примениме во рехабилитацијата на говорот и слушањето. Паралелно со рехабилитацијата на говорот одеше и рехабилитацијата на слушањето како два процеса тесно поврзани иако слухот беше недоволен да се формира говор.

Наша задача беше формирање на орален говор и користење на истиот во комуникација на детето со средината. Требаше:

- Формирање на над 80% гласови од азбуката со чиста артикулација;
- Формирање на топогнозија на говорните органи за секој глас, формирање на говорни автоматизми. Тие би биле постојани, чисто и јасно изговорени, поврзани во зборови и реченици;

Ж	Ц	К	Љ	Ѓ	Њ	Џ	Х	С
жаба	цвет	куќа	Љупчо	ѓеврек	свиња	оџак	хартија	Сид
нож	јајце	кебе	Љубица	ѓердан	коњ	џам	хор	свонец
желка	сонце	свеќа	љубен	Горе		џамија	ходник	свезда
полжав	Цвета	Кире		веѓи		џем	храна	севтар
еж	џуџла	килим		Ѓурѓа		џип	храни	
држи	џреши	ноќ		ѓум		џеп		
жал	овџа							
	џигара							

Говорот се учеше во кругови (концентрични).

Во првата година беа стабилизирани сите гласови, освен африкатите за кои беше потребно повеќе време така што во почетокот на втората година тие се обновуваат и самостојно и во зборови.

За семантичкото значење на зборовите немаше никаков проблем затоа што ученичката беше интелигентна брзо учеше и се интересираше за сè.

Драгоценост беше поддршката и од страна на нејзините родители, особено мајката, млада и напредна личност за која имаме посебен респект и таа заслужува особено признание.

Говорот е конвенционално артикулационо средство за меѓусебно комуницирање кај луѓето. Тој е јазична форма во која се користат артикулирани гласови за пренесување одредени пораки и значења. Развој на говорот е развој на гласови, процес на растење кој поаѓа од нејасни, неопределени, случајно формирани гласови, до јасно изговорени и контролирани гласови.

Конструкцијата на реченицата извираше од животната средина иако со мал фонд на зборови.

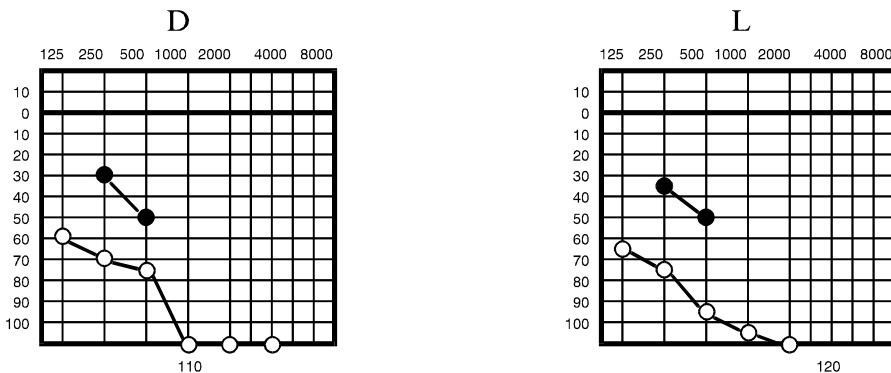
Работевме така што детето да го разбере секој збор, да го сфати, да мисли, да формира слободен спонтан исказ и соодветен на ситуацијата без да биде граматички оправдан.

Слушно оштетеното дете поседува конкретен начин на мислење-задача ни беше да го воведеме во светот на логичкото заклучување што претставува виша ментална операција.

Само таква рехабилитација на:

- говорот;
- слухот;
- личноста;

во предучилишниот период ќе даде јака и солидна основа за вклучување на слушно оштетеното дете во прво одделение и ќе стекнува воспитување, образование и општа култура.

Заклучок

Двегодишната работа даде резултати што не можат да се измерат затоа што се формира нова личност за чија судбина мислиме дека ќе оди во позитивен правец затоа што детето стекна квантум на знаења што ќе биде темел на понатамошната работа.

Детето стекна темел врз база на која ќе се гради образованието и воспитанието и целосно рехабилитирано во основното и средното училиште ќе стане самостоен и корисен член во општеството во кое ќе живее.

Liljana KATIC, Jagoda GJORGJEVIC

EARLY TREATMENT OF CHILD WITH DAMAGED HEARING

- Complete treatment of the child (results)
- Audiological
- Psychological
- Social anamnesia
- Diagnostic anamnesia
- Otorinolaringological
- Measuring the phonemic luggage.

Main part:

- Education of the parents (directions for work)
- Rehabilitation of the rest of the hearing and adaptation of the hearing apparatus;
- voices
- words
- sentences
- dictionary

Conclusion with material evidence

1. Audiogram
2. Tape recordings of voices and speech
3. Mother's report for the two years course treatment and the results of the work.